

Sygn. akt I NSNc 37/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

Jacek Karol Leśniewski (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa T. R.

przeciwko Bankowi [X.] S.A. [...] Oddział w E.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 31 sierpnia 2022 r.,

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w A. z 23 grudnia 2009 r., sygn. I C [...],

- 1. oddala skargę nadzwyczajną,**
- 2. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania przed Sądem Najwyższym,**
- 3. oddala wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu ze skargi nadzwyczajnej.**

UZASADNIENIE

Skargą nadzwyczajną wniesioną 4 maja 2020 r. Prokurator Generalny, na podstawie art. 89 § 1 i 2 w zw. z art. 115 § 1 i § 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 1904 ze zm., dalej: „u.SN” lub „ustawa o Sądzie Najwyższym”), z uwagi na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, zaskarżył w całości prawomocny wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w A. z 23 grudnia 2009 r. wydany w sprawie sygn. I C [...] z powództwa T. R. (dalej: „powód”) przeciwko Bankowi [X.] S.A. [...] Oddziałowi w E. (dalej: „pozwany” lub „[...]”) o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr [...] wystawionego przez Bank [X.] S.A. – Grupa [...] S.A. [...] Oddział w E. w dniu 11 czerwca 1999 r. przeciwko dłużnikom A. R. i T. R. opatrzonego w klauzulę wykonalności prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w A. z 27 czerwca 1999 r. w sprawie sygn. I [...].

Prokurator Generalny na podstawie art. 89 § 1 pkt 2 u.SN zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu:

1. naruszenie zasad, wolności i praw człowieka określonych w art. 2 i art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, ze zm.), poprzez wydanie orzeczenia w oparciu o błędną wykładnię przepisów prawa, skutkujące koniecznością wniesienia skargi nadzwyczajnej od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w A. z 23 grudnia 2009 r. wydanego w sprawie o sygn. I C [...] dot. powództwa T. R. przeciwko Bankowi [...] S.A. [...] Oddziałowi w E. w celu zapewnienia zgodności orzeczenia z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej;

2. rażące naruszenie prawa procesowego i materialnego, a mianowicie:

a) art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez błędną wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe przyjęcie, że powództwo wywiedzione przez T. R. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr [...] wystawionego przez Bank [X.] S.A. – Grupa [...] S.A. [...] Oddział w E. w dniu 11 czerwca 1999 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności prawomocnym

postanowieniem Sądu Rejonowego w A. z dnia 27 czerwca 1999 r. w sprawie sygn. I Co [...] było bezzasadne, podczas gdy z treści analizy całokształtu materiału dowodowego jednoznacznie wynika, iż po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego roszczenie nie może być egzekwowane, tj. doszło do przedawnienia roszczenia wynikającego z przedmiotowego tytułu wykonawczego;

b) art. 117 § 1 ust. 2 k.c. w zw. z art. 118 k.c. poprzez błędną wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe przyjęcie, że nie doszło do przedawnienia roszczenia wynikającego z tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 11 czerwca 1999 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w A. z 27 czerwca 1999 r. w sprawie o sygn. I Co [...] podczas, gdy powód słusznie i zasadnie podniósł zarzut przedawnienia roszczenia.

Na podstawie art. 91 § 1 u.SN Prokurator Generalny wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr [...] wystawionego w dniu 11 czerwca 1999 r. przez Bank [X.] S.A. – Grupa ... S.A. [...] Oddział w E. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w A. z dnia 27 czerwca 1999 r. wydanym w sprawie I Co [...], ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w A.

Prokurator Generalny przedstawiając stan faktyczny wyjaśnił, że dnia 11 czerwca 1999 r. [X.] wniósł o nadanie klauzuli wykonalności wyciągowi z księgi bankowej z 11 czerwca 1999 r. nr [...] wystawionemu przez [X.] przeciwko dłużnikom: A. R. oraz T. R.. [X.] wystawił ten bankowy tytuł egzekucyjny (dalej: „BTE”) w trybie określonym w treści ówczesnie obowiązującego art. 96 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 prawo bankowe, tj. na podstawie ksiąg banku w których figurowało solidarne zadłużenie A. R. i T. R. na dzień 11 czerwca 1999 r. z tytułu umowy o kredyt na zakup środka transportu w kwocie ogółem 21 300,93 zł, w tym kapitał – 13 231,28 zł oraz odsetki 8 069,65 zł. W BTE wskazano, że od dnia wystawienia tytułu egzekucyjnego, tj. od 11 czerwca 1999 r. do dnia zapłaty [X.] przysługują odsetki umowne od kwoty kapitału według zmiennej stopy procentowej

w wysokości 38% w stosunku rocznym (k. 3 akt I Co [...]).

Do BTE załączono umowę z dnia 12 czerwca 1997 r. o kredyt na zakup środków transportu pomiędzy [X.] a A. R. i T. R., na mocy której [X.] udzielił kredytobiorcom kredytu w kwocie 33 900 zł na zakup samochodu. Kredyt został udzielony na okres od dnia 13 czerwca 1997 r., a termin spłaty kredytu miał upłynąć w dniu 20 czerwca 2001 r. Spłata kredytu miała następować w ratach miesięcznych, przy czym pierwsza z rat wynosiła 703,90 zł, a kolejne 47 rat – 706,30 zł (k. 4 akt I Co [...]).

Postanowieniem z dnia 27 czerwca 1999 r. wydanym w sprawie o sygn. I Co [...] Sąd Rejonowy w A. nadał klauzulę wykonalności BTE wystawionemu przez [X.] przeciwko dłużnikom: A. R. i T. R. (k. 8 akt I Co [...]). Dłużnicy nie złożyli wniosku o uzasadnienie ani nie zaskarżyli postanowienia.

W dniu 7 lipca 1999 r. Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w A. na wniosek [X.] wszczął postępowanie egzekucyjne sygn. Km [...] przeciwko T. R. i A. R. na podstawie powyższego BTE opatrzonego w klauzulę wykonalności ww. prawomocnym postanowieniem. Jak wskazał Prokurator Generalny, to postępowanie egzekucyjne zostało umorzone w dniu 21 listopada 2001 r.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez Prokuratora Generalnego, pismem z dnia 12 listopada 2005 r. [X.] wniósł do Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w A. o wyegzekwowanie kwoty należnej wierzycielowi wynikającej z ww. BTE (wystawionemu 11 czerwca 1999 r.) opatrzonego w klauzulę wykonalności (postanowieniem z 27 czerwca 1999 r.), poprzez wszczęcie egzekucji przeciwko T. R. i A. R. (Km [...]). Pismem z dnia 23 czerwca 2006 r. wierzyciel sprecyzował, iż wnosi o wszczęcie egzekucji z nieruchomości dłużników w postaci gospodarstwa rolnego usytuowanego we wsi K.. Łączna wartość nieruchomości ustalona na dzień 15 maja 2008 r. wynosiła 221 840 zł.

W dniu 22 lipca 2008 r. Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w A. sporządził protokół opisu i oszacowania powyższej nieruchomości. Postanowieniem z dnia 30 września 2008 r. w sprawie sygn. I Co [...] Sąd Rejonowy w A. uchylił wskazany wyżej opis i oszacowanie nieruchomości z uwagi na skargę na czynność komornika wniesioną w ustawowym terminie przez powoda.

Jak wskazał Prokurator Generalny w dniu 13 października 2009 r. powód

wniósł do Sądu Rejonowego w A. o umorzenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w A. sygn. Km [...], wskazując, że roszczenie majątkowe przedawniło się z powodu upływu 10 lat, a zatem zobowiązanie obejmujące to roszczenie nie może być już skutecznie egzekwowane. Przedmiotowe postępowanie zarejestrowano w Sądzie Rejonowym w A. pod sygn. akt I Co [...], gdzie „wniosek” powoda z dnia 13 października 2009 r. został zakwalifikowany jako skarga na czynność komornika w zakresie rozpoznania wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Postanowieniem z dnia 30 października 2009 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I Co [...] Sąd Rejonowy w A. oddalił wyżej opisaną skargę powoda. Jak wskazał Prokurator Generalny z uzasadnienia przedmiotowego orzeczenia wynika, że Sąd uznał, iż w przedmiotowej sprawie nie zachodziły przesłanki do umorzenia postępowania egzekucyjnego w sprawie Km [...]. W treści uzasadnienia przedmiotowego postanowienia Sąd Rejonowy w A. nie odniósł się do podnoszonego przez powoda zarzutu przedawnienia roszczenia.

Pismem z 18 listopada 2009 r. powód wniósł o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w A. z dnia 27 czerwca 1999 r., w sprawie sygn. I Co [...]. Powód domagał się także zabezpieczenia powództwa poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w A. – sygn. Km [...] do czasu prawomocnego zakończenia postępowania o pozbawienie wykonalności powyższego tytułu wykonawczego. Nadto powód wniósł o zwolnienie go od kosztów sądowych w przedmiotowej sprawie. Postępowanie to zostało zarejestrowane w Sądzie Rejonowym w A. pod sygn. akt IC [...]. W uzasadnieniu powód podniósł, że w oparciu o prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w A. z dnia 27 czerwca 1999 r. wydane w sprawie o sygn. I Co [...] stanowiące tytuł wykonawczy, Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w A. wszczął postępowanie egzekucyjne pod sygn. akt Km [...]. W ocenie powoda, roszczenie majątkowe będące przedmiotem ww. postępowania egzekucyjnego „przedawniło się z powodu upływu 10 lat i nie może być już skutecznie egzekwowane” (k. 3 akt I C [...]). Postanowieniem z dnia 1 grudnia 2009 r. Sąd Rejonowy w A. zwolnił powoda w całości od kosztów sądowych w sprawie o

pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego (k. 20 akt I C [...]).

Podczas rozprawy, która odbyła się przed Sądem Rejonowym w A. w dniu 23 grudnia 2009 r. w sprawie sygn. I C [...] powód poparł powództwo oraz wnioszek o jego zabezpieczenie poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego. Powód ponadto wskazał: „Uważam, że roszczenie przedawniło się. Chciałbym jednak spłacić zadłużenie. Jestem osobą schorowaną. Czekam na operację”. Sąd dopuścił dowód m.in. z akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w A. Km [...] (k. 26 akt I C [...]).

Postanowieniem z dnia 23 grudnia 2009 r. wydanym w sprawie I C [...] Sąd Rejonowy w A. oddalił wniosek powoda o zabezpieczenie powództwa poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego (k. 27 akt I C [...]). Wyrokiem zaocznym z dnia 23 grudnia 2009 r. wydanym w sprawie sygn. I C [...] Sąd Rejonowy w A. oddalił powództwo powoda o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego (k. 28 akt I C [...]). Powód nie wywiódł apelacji od wyroku. W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że przedawnienie dziesięcioletnie jest regułą, co oznacza, że roszczenia majątkowe, dla których prawo nie przewiduje innych terminów przedawnienia, przedawniają się z upływem 10 lat. Na podstawie analizy akt egzekucyjnych Km [...] Sąd Rejonowy ustalił, że postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko powodowi za sygn. akt SP Km [...], zostało umorzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w A. w dniu 17 grudnia 2001 r. Natomiast ponowne wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikowi nastąpiło w dniu 18 listopada 2005 r. Zatem w ocenie Sądu Rejonowego w przedmiotowej sprawie, wobec złożenia przez pozwanego wniosku o wszczęcie egzekucji (art. 796 k.p.c.), przerwany został bieg przedawnienia, a ponowny termin przedawnienia rozpoczął swój bieg w dniu umorzenia przez Komornika postępowania egzekucyjnego SP Km [...] (tj. 17 grudnia 2001 r.) i zakończyłby się w dniu 18 grudnia 2011 r. (k. 68 akt I C [...]).

Postanowieniem Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w A. z dnia 23 marca 2011 r. postępowanie egzekucyjne (Km [...]) zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji, tj. na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. (k. 266 akt Km [...]).

Jak wskazał Prokurator Generalny również aktualnie toczy się postępowanie

egzekucyjne zarejestrowane w Kancelarii Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym, w A. pod sygn. Km [...] zainicjowane wnioskiem [X.] z dnia 17 stycznia 2017 r. przeciwko dłużnikom: T. R. i A. R., którego podstawą jest BTE (wystawiony 11 czerwca 1999 r.) opatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem z 27 czerwca 1999 r. Prokurator Generalny zwrócił uwagę, że wnioskiem z dnia 17 stycznia 2017 r. o wszczęcie powyższego postępowania egzekucyjnego wierzyciel domagał się wyegzekwowania od T. R. i A. R. kwoty 45 087,82 zł z tytułu odsetek wynikających z roszczenia stwierdzonego w tytule wykonawczym zakwestionowanym skargą nadzwyczajną.

Pozwany w odpowiedzi na skargę nadzwyczajną wniósł o jej oddalenie z powodu braku podstaw do uchylenia zaskarżonego orzeczenia (art. 91 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym) oraz o przyznanie kosztów zastępstwa prawnego w niniejszym postępowaniu wg norm przepisanych. Zwrócił uwagę, że w sprawie zapadł wyrok zaoczny pomimo stawieństwa powoda na rozprawie, zatem powód miał możliwość składania wyjaśnień i przedkładania dowodów, z czego nie skorzystał (jak też nie skorzystał z możliwości zaskarżenia wyroku), natomiast z korespondencji przedkładanej przez powoda bankowi wynika, że powód jest świadomy swoich praw i nie posiada trudności w ich artykułowaniu (s. 4 odpowiedzi). Pozwany zwrócił też uwagę, że w stanie prawnym obowiązującym do 9 lipca 2018 r. sąd badał zarzut przedawnienia tylko wówczas, jeżeli został zgłoszony przez stronę, zatem w przypadku bierności dłużnika i nie podniesienia zarzutu przedawnienia, sąd rozpatrywał powództwo tak, jakby przedawnienie nie nastąpiło i w ocenie Pozwanego taka sytuacja miała miejsce w przedmiotowej sprawie (s. 5 odpowiedzi). Pozwany zwrócił też uwagę, że w myśl art. 843 § 3 k.p.c. w powództwie przeciwegzekucyjnym opartym na dyspozycji art. 840 k.p.c. w pozwie powód winien przytoczyć wszystkie zarzuty, jakie w tym czasie mógł zgłosić, pod rygorem utraty prawa korzystania z nich w dalszym toku postępowania. W przypadku braku przedstawienia i zaoferowania Sądowi dowodów pozwalających na uwzględnienie powództwa Sąd powództwo oddala. Jak zaznaczył pozwany, oddalenie powództwa w takim przypadku nie narusza, wbrew twierdzeniom skargi, zasady sprawiedliwości ani prawa powoda do sprawiedliwego wyroku.

Pozwany zwrócił uwagę, że unikanie odpowiedzialności za zapłatę jest nieakceptowalne w świetle powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości, oraz wskazał, że powodowie wnosili do pozwanego szereg zobowiązań co do spłaty zadłużenia, włącznie z ich uznaniem i zawarcia porozumienia co do spłaty oraz dokonywali jego spłaty (s. 8 odpowiedzi).

[X.] odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 2 i art. 45 Konstytucji wskazał, że powodowie swoje prawo do sądu wykorzystują na każdym etapie postępowania egzekucyjnego i w ocenie pozwanego są świadomi swoich praw, jednak wykonywanie tego prawa nie może też prowadzić do naruszenia praw pozwanego jako wierzyciela.

Podkreślił też, że okoliczność, że wyrok wydany na skutek przeprowadzenia postępowania sądowego ostatecznie okazał się dla strony skarżącej niekorzystny, nie lokuje się w płaszczyźnie wzorców konstytucyjnych wynikających z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP (s. 11 odpowiedzi).

Odnosząc się do zarzutu naruszenia dyspozycji art. 117 i 118 k.c. poprzez nie uwzględnienie zarzutu przedawnienia oraz błędnej wykładni art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego egzekwowanie zobowiązanie nie wygasło, pozwany zwrócił uwagę, że w obrocie prawnym funkcjonuje prawomocny wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w A. o sygn. akt I C [...] oddalający powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu egzekucyjnego z którego wierzytelność według oceny skarżącego uległa przedawnieniu przed dniem 23 grudnia 2009 r. [X.] wskazał też, że prawidłowość wystawienia BTE i zaopatrzenia w klauzulę wykonalności nie jest przez skarżącego kwestionowana w niniejszym postępowaniu i była przedmiotem oceny Sądu w kolejnym postępowaniu w ramach dyspozycji art. 840 § 1 ust. 1 k.p.c., a powództwo powodów zostało prawomocnie oddalone. Poza sporem też pozostaje, że wierzytelność objęta takim tytułem wykonawczym przedawnia się w upływie 3 lat o ile nie doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia (s. 11 odpowiedzi). Natomiast jedynym zarzutem Skarżącego jest nieuwzględnienie przez Sąd zarzutu przedawnienia podniesionego przez powoda w oparciu o dyspozycję art. 840 § 1 ust. 2 k.p.c.

Zaznaczył ponadto, że umowa kredytu jest świadczeniem odpłatnym, a bankowi z tytułu udostępnionych środków należy się wynagrodzenie w postaci

provizji i oprocentowania udostępnionych kredytobiorcy środków pieniężnych. Zwrot kwoty kredytu wraz wynagrodzeniem banku jest podstawowym obowiązkiem obciążającym kredytobiorcę, natomiast oczekiwanie spełnienia świadczenia dłużnika w całości jest uprawnieniem, a dochodzenie spełnienia obowiązkiem wierzyciela. Postępowanie egzekucyjne zmierza natomiast do realnego spełnienia ciężących na dłużniku zobowiązań względem wierzyciela (s. 12 odpowiedzi).

W ocenie [X.] nieprawdziwym jest ustalenie faktyczne w skardze jakoby pomiędzy datą zaopatrzenia bankowego tytułu egzekucyjnego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w A. z dnia 27 czerwca 1999 r. (I Co [...]), a czynnościami egzekucyjnymi podejmowanymi w sprawie oznaczonej sygn. akt Km [...] nie doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia. Jak zaznaczył, złożenie wniosku o nadanie klauzul wykonalności BTE nie tylko powoduje przerwanie biegu przedawnienia, ale też jego zawieszenie aż do czasu ukończenia postępowania wywołanego tym wnioskiem (s. 13 odpowiedzi).

[X.] wskazał też, że 5 maja 2000 r. została zawarta ugoda poprzedzona wnioskiem dłużników z dnia 11 kwietnia 2000 r. o jej zawarcie, w której dłużnicy uznali zobowiązanie wobec Banku co przerwał bieg terminu przedawnienia. [X.] wskazał też, że 26 kwietnia 2007 r. powód ponownie zwrócił się o zawarcie ugody i umożliwienie spłaty zadłużenia w ratach, jednak pomimo przedstawienia propozycji ugody, powód nie podpisał jej (s. 14 odpowiedzi).

Ponadto [X.] wskazał, że 1 grudnia 2008 r. powód skierował do pozwanego oświadczenie, w którym nie neguje istniejącego długu na rzecz Banku, podtrzymał propozycje spłaty w ratach z uwagi na stan zdrowia. Analogiczną propozycję skierowała A. R. pismem z dnia 9 listopada 2009 r. Ponadto pismem z dnia 4 stycznia 2010 r. powód złożył do [X.] wniosek o umorzenie należności pozwanego banku wskazując m.in., że „Nie neguję i nigdy nie negowałem długu istniejącego na rzecz Waszego banku” (s. 15 odpowiedzi). Nadto 6 października 2010 r. – powód złożył do Sądu Rejonowego w A. powództwo przeciwegzekucyjne – o pozbawienie wykonalności w niniejszej sprawie (I C [...]), gdzie kwestionował zasadność wystawienia tytułu). Powództwo zostało oddalone wyrokiem z 14 stycznia 2011 r. od którego powód nie wniósł apelacji. [X.] wskazał, że 16 sierpnia 2013 r. zawarto porozumienie, w którego treści powodowie potwierdzili fakt funkcjonowania w

obrocie prawnym tytułu egzekucyjnego oraz wysokość zadłużenia, uznając swoją odpowiedzialność z powyższego tytułu wobec, pozwanego [X.] (s. 15 odpowiedzi). W ocenie [X.] doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia, a co więcej zrzeczenia się przez powodów zarzutu przedawnienia (s. 16 odpowiedzi). [X.] odniósł się też do instytucji uznania długu w tym przedstawił swoje stanowisko dotyczące uznania niewłaściwego oraz wskazał, że w jego opinii zachowania powodów wskazują jednoznacznie, że jednoznacznie i świadomie zrekli się zarzutu przedawnienia (s. 18 odpowiedzi).

Powód w odpowiedzi na skargę, sporządzonej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, wniósł o uwzględnienie skargi nadzwyczajnej. Jak wskazał, powodowie dochodząc pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego oparli żądanie pozwu na zarzucie przedawnienia roszczenia, a słuszności tegoż zarzutu nie zmienia fakt powołania się na mniej korzystny termin – 10 lat zamiast trzech. Powołanie okresu 10-letniego przedawnienia należy tylko do sfery uzasadnienia sformułowanego zarzutu skądinąd zasadnie podniesionego i nie ma wiążącego charakteru ani dla stron stosunku prawnego ani dla sądu orzekającego, bowiem o ile sam upływ terminu przedawnienia sąd uwzględnia jedynie na zarzut strony zobowiązanej, to prawidłowa kwalifikacja prawna długości okresu przedawnienia podlega każdorazowo kontroli sądu z urzędu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 lutego 2007 r., IV CSK 1/07).

Jak podkreślił, upływ terminu przedawnienia wyłącza możliwość jego przerwania poprzez uznanie niewłaściwe długu, jeśli bowiem roszczenie przedawniło się, dłużnik nawet w sytuacji uznania długu może powołać się na zarzut przedawnienia i w ten sposób uchylić się od obowiązku zapłaty roszczenia. W realiach niniejszej sprawy oznacza to w ocenie powoda, że po wydaniu postanowienia z dnia 27 czerwca 1999 r. rozpoczął bieg trzyletni okres przedawnienia, który upłynął w dniu 28 czerwca 2002 r. Okres ten został przerwany w wyniku zainicjowania przez wierzyciela postępowania egzekucyjnego (Km 180/99), postępowanie to jednak zostało umorzone postanowieniem z dnia 17 grudnia 2001 r. Ponowne wszczęcie egzekucji nastąpiło w dniu 18 listopada 2005 r. (Km [...]), a więc po upływie trzech lat. Postępowanie to zostało umorzone w dniu 23 marca 2011 r. W rozpatrywanym stanie faktycznym oznacza to, że w

dacie rozpoznawania sprawy przez Sąd Rejonowy w A. – 23 grudnia 2009 r. (I C [...]) doszło do przedawnienia roszczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nadzwyczajna nie zasługuje na uwzględnienie.

I.

1. Wprowadzenie do polskiego systemu prawnego instytucji kontroli nadzwyczajnej w art. 89-95 u.SN miało na celu zaradzenie podnoszonym w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego ograniczeniom skargi konstytucyjnej, która nie pozwalała na adekwatną reakcję względem orzeczeń sądów powszechnych lub wojskowych, które wprowadziły zapadały z naruszeniem zasad konstytucyjnych, jednak w oparciu o przepisy, którym nie można było czynić zarzutu niekonstytucyjności (zob. sygnalizacja pełnego składu TK dokonana 12 marca 2003 r., S 1/03, OTK ZU 2003, nr 3, poz. 24). Skarga nadzwyczajna została wprowadzona celem zaradzenia temu deficytowi nadzwyczajnych środków zaskarżenia pozwalających na eliminację rażąco wadliwych orzeczeń z poszanowaniem prawa do sądu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 3 sierpnia 2021 r., I NSNc 169/20).

2. Realizując te założenia, skarga nadzwyczajna z całą pewnością nie stanowi instrumentu ponownej kontroli instancyjnej, ale instrument skonkretyzowanej kontroli konstytucyjności aktów jurysdykcyjnych, zaś jej zgodność z międzynarodowymi standardami ochrony praw człowieka była już kilkakrotnie wyjaśniana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20, pkt 1-6; z 25 listopada 2020 r. I NSNc 57/20, pkt. 1-5).

3. Skarga nadzwyczajna może zostać wniesiona jedynie wówczas, gdy jest to konieczne dla zapewnienia zgodności prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych i wojskowych z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 89 § 1 *in principio* u.SN) i to tylko w sytuacji, gdy można ją oprzeć na przynajmniej jednej z trzech podstaw, określonych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Sąd Najwyższy zwracał uwagę,

że połączenie ogólnej przesłanki funkcjonalnej ze szczegółowymi podstawami skargi nadzwyczajnej sformułowaniem „o ile”, jednoznacznie wskazuje na konieczność jednoczesnego zaistnienia przesłanki funkcjonalnej i którejś (przynajmniej jednej) z jej szczegółowych podstaw wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN (zob. postanowienie z 25 czerwca 2020 r., I NSNc 48/19).

4. Na podmiocie inicjującym kontrolę nadzwyczajną prawomocnego orzeczenia ciąży obowiązek przytoczenia i uzasadnienia podstaw wniesienia skargi nadzwyczajnej (art. 95 pkt 1 u.SN w zw. z art. 398⁴ § 1 k.p.c.). Oznacza to konieczność wskazania i uzasadnienia nie tylko którejś spośród szczegółowych podstaw skargi (art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN), ale w drugim kroku również wykazania, w kontekście realiów konkretnej sprawy, zaistnienia przesłanki funkcjonalnej (art. 89 § 1 *principio* u.SN). Chodzi o wyjaśnienie, z czego wynika konieczność zapewnienia zgodności z zasadą konstytucyjną wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP. O ile jednak ocena spełnienia przesłanek szczegółowych sprowadza się, w dużym uproszczeniu, do dokonania subsumpcji, o tyle dokonując oceny ziszczenia się przesłanki funkcjonalnej, czyli oceniając konieczność zapewnienia zgodności prawomocnych orzeczeń z art. 2 Konstytucji RP, kluczowe staje się ważenie konstytucyjnych wartości. Kluczowe jest ważenie tego, czy w konkretnej sprawie, waga stwierdzonych naruszeń w zakresie przesłanek szczegółowych, uzasadnia odstępianie od ochrony powagi rzeczy osądzonej, która również ma swoje konstytucyjne podstawy w art. 2 Konstytucji RP (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSNc 89/20; z 15 grudnia 2021 r., I NSNc 147/21).

Również z tego względu, przy odpowiednim stosowaniu art. 398¹³ § 1 k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN, przewidującego związanie sądu podstawami skargi, uwzględnić należy specyfikę przesłanki funkcjonalnej skargi nadzwyczajnej. Konieczność zapewnienia zgodności z art. 2 Konstytucji wymaga wzięcia pod uwagę sformułowanych w orzecznictwie i doktrynie zasad konkretyzujących tę normę ustrojową. Sąd Najwyższy nie może jednak abstrahować od całokształtu zasady wyrażonej w tym przepisie Konstytucji, nawet jeśli skarżący nie wyeksplikował z należytą dokładnością, istotnych dla sprawy aspektów zasady

demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20).

II.

5. Badając ustawowe przesłanki zasadności i dopuszczalności wniesionej przez Prokuratora Generalnego skargi nadzwyczajnej na wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w A. z dnia 23 grudnia 2009 r. sygn. akt I C [...], w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, iż w sposób nie budzący wątpliwości orzeczenie wydane zostało przez sąd powszechny.

Zaskarżony wyrok jest również prawomocny, bowiem zgodnie z art. 363 § 1 k.p.c. orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia. W analizowanej sprawie powód nie wniósł apelacji od zaskarżonego wyroku w ustawowym terminie (art. 369 § 1 k.p.c.), a pozwany nie wniósł sprzeciwu (art. 344 § 1 k.p.c.).

Sąd Najwyższy podziela również pogląd Skarżącego, że zaskarżony wyrok nie może zostać wzruszony w drodze nadzwyczajnych środków zaskarżenia innych niż skarga nadzwyczajna. Z akt sprawy nie wynika również, by od zaskarżonego orzeczenia wniesiono wcześniej skargę nadzwyczajną (art. 90 § 1 u.SN).

6. W świetle art. 89 § 3 oraz art. 115 § 1 u.SN biorąc pod uwagę datę wydania i uprawomocnienia zaskarżonego w przedmiotowej sprawie orzeczenia nie budzi wątpliwości legitymacja Prokuratora Generalnego do wniesienia skargi nadzwyczajnej, podobnie jak dochowanie terminu na jej wniesienie. Skarga została złożona wprowadzie po upływie pięcioletniego terminu, o którym mowa w art. 89 § 3 u.SN, jednak Prokurator Generalny jako podstawę jej wniesienia przywołała także art. 115 § 1 oraz § 1a u.SN, zgodnie z którymi, w okresie 6. lat od dnia wejścia w życie u.SN, tj. od 3 kwietnia 2018 r. skarga nadzwyczajna może być wniesiona od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawach, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r. W takim przypadku skargę nadzwyczajną wnieść może Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich. Sąd Najwyższy uprawniony jest do ewentualnego uchylenia zaskarżonego wyroku w przypadku, gdyby okazało się, że podniesione w skardze nadzwyczajnej zarzuty są zasadne oraz jeżeli przemawiają za tym zasady

lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP.

7. Skarżący formułując zarzuty wyjaśnił na czym polegać miało w przedmiotowej sprawie rażące naruszenie prawa procesowego (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz prawa materialnego (art. 118 k.c.). Odniósł się także do przesłanki funkcjonalnej, wskazując na konieczności zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Pozwala to uznać, iż skarga spełnia wymogi formalne niezbędne dla jej rozpoznania. Jednocześnie zarzuty szczegółowe naruszenia zasad, wolności i praw człowieka określonych w art. 2 i art. 45 Konstytucji oraz rażącego naruszenia art. 117 § 1 ust. 2 k.c., okazały się być sformułowane w sposób uniemożliwiający odniesienie się do nich.

8. Konstrukcja skargi nadzwyczajnej oraz wzajemna relacja, zachodząca między przesłanką funkcjonalną i przesłankami szczegółowymi wymaga, aby w pierwszej kolejności dokonać oceny zaistnienia podstaw szczegółowych, a następnie dopiero dokonać oceny tego, czy w przypadku uznania którejs z szczegółowych podstaw skargi za uzasadnioną, ziściła się również przesłanka funkcjonalna (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20, pkt 2; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20, pkt 10).

III.

9. Skarżący w pkt 1 *petitum* zarzucił naruszenie zasad, wolności i praw człowieka określonych w art. 2 i art. 45 Konstytucji poprzez wydanie orzeczenia w oparciu o błędną wykładnię przepisów prawa skutkujące koniecznością wniesienia skargi nadzwyczajnej w celu zapewnienia zgodności orzeczenia z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, natomiast w pkt 2 *petitum* zarzucił w dwóch podpunktach rażące naruszenie prawa procesowego i materialnego tj. art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. (poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe przyjęcie, iż powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego było bezzasadne, podczas gdy po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego roszczenie nie może być egzekwowane) oraz art. 117 § 1 ust. 2 k.c. w zw. z art. 118 k.c. (poprzez błędną ich wykładnię i niewłaściwe przyjęcie, iż nie doszło do przedawnienia roszczenia).

10. Zarzut naruszenia zasad, wolności i praw człowieka określonych w art. 2 i art. 45 Konstytucji nie zasługuje uwzględnienie.

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, autor skargi nadzwyczajnej jest obowiązany przywołać i umotywić podstawy wniesienia skargi nadzwyczajnej (art. 95 pkt 1 u.SN w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Podobnie jak nie wolno autorowi kasacji poprzestać na podaniu, że doszło do naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), lecz ciąży na nim obowiązek wskazania konkretnego przepisu, podobnie autor skargi nadzwyczajnej musi sprostować obowiązkowi zwięzłego, ale precyzyjnego wyeksplikowania, w jakich naruszeniach prawa konkretnie upatruje uchybień, o których mowa w przepisie art. 89 § 1 u.SN, tj. podania na czym polega zarzucane uchybienie. Oznacza to konieczność przytoczenia podstaw skargi nadzwyczajnej i ich uzasadnienia, ze wskazaniem, w przypadku zarzutu z art. 89 § 1 pkt 1 u.SN, co i z jakiego powodu Skarżący uważa za naruszenie przytaczanej normy konstytucyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 3 kwietnia 2019 r., I NSNk 1/19; z 25 czerwca 2020 r. I NSNc 48/19; z 7 grudnia 2021 r., I NSNc 26/21; wyrok Sądu Najwyższego z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20). Charakter szczególnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga nadzwyczajna, a także różnorodność i niejednorodność zasad, wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oznacza, że oparcie skargi nadzwyczajnej na podstawie z art. 89 § 1 pkt 1 u.SN wymaga jednoznacznego i pełnego sformułowania zarzutów, wraz z przytoczeniem konkretnych, naruszonych przepisów Konstytucji RP, oraz ich uzasadnienia. Uzasadnienie to powinno być wyodrębnione w sposób redakcyjny i treściowy wśród pozostałych elementów skargi (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2021 r., I NSNc 25/19). Dokonując oceny tego, czy doszło do naruszenia konstytucyjnie chronionej zasady, należy uwzględnić stopień konkretyzacji danej zasady w Konstytucji RP oraz związek między naruszeniem prawa procesowego lub materialnego, a wskazanymi konstytucyjnymi zasadami lub wolnościami oraz wpływ powołanego uchybienia prawa procesowego lub materialnego na wadliwość orzeczenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2021 r., I NSNc 25/19).

Tymczasem, Skarżący w pkt 1 *petitum* skargi wskazał, że do naruszenia zasad, wolności i praw człowieka określonych w art. 2 i art. 45 Konstytucji doszło poprzez wydanie orzeczenia w oparciu o błędną wykładnię przepisów prawa, skutkujące koniecznością wniesienia skargi nadzwyczajnej od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w A. z dnia 23 grudnia 2009 r. wydanego w sprawie o sygn. I C [...] w celu zapewnienia zgodności orzeczenia z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Takie sformułowanie zarzutu w *petitum* skargi nie jest jednoznaczne. Po pierwsze, nie wynika z niego w „błędnej wykładni” jakich konkretnie przepisów prawa dopatruje się Skarżący naruszenia art. 2 i art. 45 Konstytucji. Po drugie, formułując ten zarzut, Skarżący wprost odniósł się do „celu zapewnienia zgodności orzeczenia z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej”, co stanowi bezpośrednie nawiązanie do przesłanki funkcjonalnej z art. 89 § 1 *in principio* u.SN, która stanowi odrębną przesłankę zaskarżenia. Ponadto Skarżący w *petitum* skargi przywołał jako podstawę wyłącznie art. 89 § 1 pkt 2 u.SN i na podstawie właśnie tego przepisu „zarzucił naruszenie zasad, wolności i praw człowieka określonych w art. 2 i art. 45 Konstytucji”, co jednak wskazuje, iż zamiarem skarżącego jest oparcie skargi wyłącznie na zarzucie rażącego naruszenia prawa przez zaskarżone orzeczenie. Jak natomiast przyjmuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, wymaganie precyzyjnego formułowania podstaw skargi wynika z niemożności samodzielnego dokonywania przez Sąd Najwyższy konkretyzacji postawionych przez skarżącego zarzutów oraz snucia hipotez na temat tego, jakiego przepisu dotyczy podstawa skargi (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2021 r., I NSNc 61/20, a także dotyczące skargi kasacyjnej: wyroki Sądu Najwyższego z: 27 kwietnia 2016 r., II CSK 456/15; 1 grudnia 2000 r., V CKN 138/00; 14 marca 2014 r., III CSK 88/13 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 2014 r., III CSK 277/14).

Niezależnie od uchybień w sformułowaniu *petitum* skargi, także treść uzasadnienia nie pozwala na uwzględnienie zarzutu naruszenia zasad, wolności i praw człowieka określonych w art. 2 i art. 45 Konstytucji. W treści uzasadnienia skargi nie zostały zawarte bowiem jakiekolwiek wyjaśnienia dotyczące tego zarzutu.

Nawet uwzględnienie całej treści uzasadnienia, wraz z fragmentami dotyczącymi się przesłanki funkcjonalnej, co w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się za zasadne w przypadku zarzutu opartego na art. 89 § 1 pkt 1 u.SN (zob. postanowienie z 7 grudnia 2021 r., I NSNc 26/21), nie pozwala na uznanie, iż zarzutu z pkt 1 *petitum* skargi został w jakikolwiek sposób uzasadniony.

11. W pkt. 2 *petitum* skargi Prokurator Generalny zarzucił w dwóch kolejnych punktach rażące naruszenie: w pkt a) – art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. oraz w pkt b) art. 117 § 1 ust. 2 k.c. w zw. z art. 118 k.c. Zarzuty te są ściśle ze sobą powiązane w ten sposób, że zasadność zarzutu z lit a) *petitum* jest uzależniona od zasadności zarzutu z lit b) *petitum*, stąd logika wyводу wymaga odniesienia się w pierwszej kolejności do zarzutu rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 117 § 1 ust. 2 k.c. w zw. z art. 118 k.c. poprzez błędną ich wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe przyjęcie, że nie doszło do przedawnienia roszczenia wynikającego z tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 11 czerwca 1999 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w A. z 27 czerwca 1999 r. w sprawie I Co [...].

12. W pierwszej kolejności należy podkreślić, że Skarżący nieprawidłowo sformułował jednostki redakcyjnej jednego z przepisów, którego naruszenie zarzucił w pkt 2 lit b) *petitum* skargi. Mianowicie zarzucił on naruszenie art. 117 § 1 ust. 2 k.c. (do tych jednostek redakcyjnych skarżący odsyła także w uzasadnieniu skargi – s. 16 oraz 19 odpowiednio k. 21 i k. 24), w sytuacji gdy art. 117 k.c. jest podzielony na paragrafy, które nie są już podzielone na mniejsze jednostki redakcyjne (nie występują w nich punkty). Trzeba zauważyć, że w przypadku Kodeksu cywilnego nie występują ustępy (ust.), bowiem stosownie do § 55 ust. 3 Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, w przypadku kodeksów artykuły podzielone są na paragrafy (§). Zważywszy na to, że jak wyżej wskazano Sąd Najwyższy nie może snuć hipotez na temat tego jakiego przepisu dotyczy skarga, a nie jest jasne czy intencją było zaskarżenie wyłącznie art. 117 § 1 k.c. czy także § 2 tego artykułu, zarzut naruszenia bliżej niesprecyzowanej jednostki redakcyjnej Kodeksu cywilnego nie może być uznany za dopuszczalny. Niewątpliwie natomiast w pkt 2 lit b) *petitum*

skargi sformułowano zarzut rażącego naruszenia art. 118 k.c. co pozwala na rozpoznanie tego zarzutu.

13. Przedawnienie roszczeń majątkowych jest jedną z instytucji dawności, które służą zapewnieniu pewności obrotu i realizacji postulatu, aby stan prawny pozostawał w zgodności ze stanem rzeczywistym. Ich wspólną cechą jest powiązanie następujących z mocy ustawy skutków prawnych w postaci nabycia lub utraty prawa podmiotowego z upływem czasu. Zasadą ogólną polskiego prawa cywilnego jest to, iż roszczenia majątkowe ulegają po pewnym czasie przedawnieniu, tj. że z jego upływem osoba obowiązana może uchylić się od spełnienia obowiązku, który odpowiada treści roszczenia (zob. wyrok TK z 1 września 2006 r., SK 14/05).

Instytucja przedawnienia służy uchyleniu stanu niepewności i przeciwdziałaniu bierności wierzycieli w dochodzeniu należnych im roszczeń, a także ochronie dłużników przed dochodzeniem potencjalnie nienależnych roszczeń w sytuacji, gdy po upływie długiego okresu nie posiadają już dowodów na spłatę zobowiązania. W doktrynie zwraca się uwagę, że instytucja przedawnienia służy w większym stopniu zapewnieniu stabilizacji stosunków społecznych niż sprawiedliwości (zob. E. Łętowska, *Podstawy prawa cywilnego*, Warszawa 1994, s. 20; P. Sobolewski, objaśnienia do art. 117 k.c. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz* (red.) K. Osajda, Warszawa 2021, Legalis, nb 2). Interes publiczny, któremu służy przedawnienie, sprawia, że normy regulujące tę instytucję mają charakter bezwzględnie wiążący. Stronom stosunku cywilnoprawnego nie przysługuje kompetencja do wyłączenia lub zmodyfikowania reguł przedawnienia. Skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia skutkuje oddaleniem powództwa (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 3 sierpnia 2021 r., I NSNc 169/20).

14. Stosownie do art. 118 k.c., w brzmieniu z dnia wydania zaskarżonego wyroku, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wynosi trzy lata. W orzecznictwie Sądu Najwyższego, jeszcze przed wydaniem zaskarżonego orzeczenia, utrwalony był i ciągle jest aktualny pogląd, że termin przedawnienia roszczenia banku wobec osoby niebędącej przedsiębiorcą z umowy kredytu bankowego wynosi

trzy lata (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 10 października 2003 r., II CK 113/02; z 30 stycznia 2007 r., IV CSK 356/06; z 2 października 2008 r., II CSK 212/08).

15. Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, zarówno złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, jak i wszczęcie postępowania egzekucyjnego na podstawie takiego tytułu wykonawczego przerywa na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia jako czynność przedsięwzięta bezpośrednio w celu egzekwowania roszczeń (zob. uchwały Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03; z 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 30 lipca 2003 r., II CKN 363/01; z 17 grudnia 2004 r., II CK 276/04; z 22 stycznia 2008 r., V CSK 386/07; z 23 listopada 2011 r., IV CSK 156/11; z 12 stycznia 2012 r., II CSK 203/11; z 21 maja 2010 r., II CSK 614/09; z 4 października 2012 r., I CSK 90/12.). Rozpoczęcie na nowo biegu przedawnienia następuje z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania klauzulowego lub z chwilą zakończenia postępowania egzekucyjnego (art. 124 § 2 k.c.), w tym jego umorzenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 19 listopada 2014 r., II CSK 196/14; uchwała Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16).

15. W orzecznictwie i doktrynie utrwalony jest też pogląd, że do roszczeń stwierdzonych bankowymi tytułami egzekucyjnymi nie ma zastosowania art. 125 § 1 k.c., bowiem choć są to tytuły egzekucyjne, to jednak nie są to ani orzeczenia organów powołanych do rozpoznawania spraw cywilnych, ani ugody. Bankowy tytuł egzekucyjny, w przeciwieństwie do orzeczeń sądowych, nie korzysta z powagi rzeczy osądzonej, stąd nie wywołuje skutków z art. 125 § 1 k.c. Zatem roszczenia wynikające z BTE przedawniają się w terminach przewidzianych dla roszczeń danego rodzaju. (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 lutego 2018 r., sygn. I ACa 871/17; N. Rycko objaśnienia do art. 125 [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, cz. 2 (art. 56-125)*, red. J. Gudowski, Warszawa 2021, lexonline, pkt 2; A. Jedliński objaśnienia do art. 125 [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna, wyd. II*, red. A. Kidyba, Warszawa 2012, pkt 12).

16. W realiach niniejszej sprawy oznacza to, że po wydaniu postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności z dnia 27 czerwca 1999 r. rozpoczął bieg trzyletni

okres przedawnienia, który upływał w dniu 28 czerwca 2002 r. Okres ten został przerwany w wyniku zainicjowania przez wierzyciela postępowania egzekucyjnego – Km [...], postępowanie to jednak zostało umorzone postanowieniem z dnia 17 grudnia 2001 r. i od tego dnia rozpoczął bieg trzyletni okres przedawnienia, który upłynął 18 grudnia 2004 r. Bez znaczenia pozostaje w tym kontekście podnoszone przez pozwanego zwarcie porozumienia w dniu 5 maja 2000 r., bowiem nawet gdyby ono przerywało bieg terminu przedawnienia to późniejsza jest data umorzenia postępowania egzekucyjnego, od której liczony jest trzyletni okres przedawnienia.

Jak natomiast wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sąd Rejonowy w A. na podstawie akt egzekucyjnych Km [...] ustalił, iż Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w A. umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko powodowi za sygn. akt Km [...] w dniu 17 grudnia 2001 r., a następnie na wniosek wierzyciela ponownie wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi w dniu 18 listopada 2005 r. pod sygn. akt egzekucyjnych Km [...]. Sąd Rejonowy wskazał, że w świetle art. 118 k.c. przedawnienie dziesięcioletnie jest regułą, co oznacza to, że roszczenia majątkowe, dla których prawo nie przewiduje innych terminów przedawnienia, przedawniają się z upływem 10.lat. W ocenie Sądu Rejonowego w A., wobec złożenia przez pozwanego wniosku o wszczęcie egzekucji przerwany został bieg przedawnienia. Jak dodatkowo wskazał Sąd Rejonowy, ponowny termin przedawnienia rozpoczął swój bieg w dniu umorzenia przez Komornika postępowania egzekucyjnego SP sygn. Km [...] (tj. 17 grudnia 2001 r.) i zakończyłby się w dniu 18 grudnia 2011 r. Nie budzi zatem wątpliwości, iż Sąd Rejonowy przyjął 10-letni okres przedawnienia roszczenia wynikającego z umowy o kredyt, zawartej pomiędzy bankiem a osobami fizycznymi nie będącymi przedsiębiorcami.

Wobec powyższego Sąd Rejonowy w A. dokonał błędnej wykładni art. 118 k.c., a w konsekwencji niewłaściwie zastosował ten przepis, przyjmując, że przed kolejnym wszczęciem postępowania egzekucyjnego nie doszło do przedawnienia roszczenia wynikającego z tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 11 czerwca 1999 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności

prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w A. z dnia 27 czerwca 1999 r. w sprawie o sygn. I Co [...].

Sąd Najwyższy stwierdza zatem, iż doszło do naruszenia art. 118 k.c.

17. Zgodnie natomiast z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia m.in., jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. W judykaturze i doktrynie do zdarzeń takich zaliczane jest przedawnienie (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 16 listopada 2018 r., I CSK 636/17; z 25 września 2019 r., III CSK 161/17; wyrok SA w Gdańsku z 28 kwietnia 2020 r., V ACa 663/19; wyrok SA w Białymstoku z 29 listopada 2019 r., I ACa 402/18; T. Żyznowski *objaśnienia do art. 840 [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Artykuły 730-1088*, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021, Lexonline; T. Ereciński, H. Pietrkowski *objaśnienia do art. 840 [w:] T. Ereciński, H. Pietrkowski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne*, wyd. V, Warszawa 2016, Lexonline),

Z treści uzasadnienia powództwa wniesionego do Sądu Rejonowego w A. przez powoda wynika, iż podniósł on zarzut przedawnienia. Należy zaznaczyć, że podniesienie zarzutu przedawnienia zarówno z perspektywy prawa materialnego, jak i prawa procesowego nie wymaga użycia konkretnego zwrotu „podnoszę zarzut przedawnienia” lub wyraźnego oświadczenia, że z powołaniem się na zarzut przedawnienia dłużnik odmawia zaspokojenia egzekwowanego roszczenia. Wystarczającym jest, że zamiar skorzystania z zarzutu przedawnienia wynika z całokształtu zachowania strony w procesie. W konsekwencji sposób podniesienia tego zarzutu jest obojętny, byleby tylko złożone oświadczenie woli wyrażało wolę skorzystania z tego zarzutu w sposób dostateczny (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 września 2018 r., II CSK 664/17).

Wbrew stanowisku [X.] trudno inaczej zrozumieć wyrażone w uzasadnieniu wniesionego 18 listopada 2009 r. powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w A. z dnia 27 czerwca 1999 r., w sprawie sygn. I Co [...] sformułowanie, że „roszczenie

majątkowe będące przedmiotem wskazanego postępowania egzekucyjnego przedawniło się z powodu upływu 10 lat i nie może być już skutecznie egzekwowane” (k. 3 akt I C [...]). Także podczas rozprawy w dniu 23 grudnia 2009 r. powód poparł swoje powództwo, a ponadto wskazał, że uważa, „iż roszczenie przedawniło się” co w sposób jednoznaczny wyraża wolę podniesienia zarzutu przedawnienia i nie zmienia tego dalsze stwierdzenie powoda, iż chciałby jednak spłacić zadłużenie oraz że jest osobą schorowaną, tym bardziej, że powód nie korzystał z pomocy prawnej. Nie ma w tym zakresie racji pozwany twierdząc, iż dłużnik wykazał się biernością i nie podniósł zarzutu przedawnienia (s. 5 odpowiedzi).

Zaznaczyć należy, że powód wprowadził nieprawidłowo oznaczył dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia, jednak nie ma wątpliwości, iż zgłosił materialnoprawny zarzut przedawnienia, który powinien być oceniony przez Sąd nie tylko pod względem formalnym, ale również merytorycznym. Błędne oznaczenie przez powoda terminu przedawnienia, nie wpływa na skuteczność podniesionego zarzutu, tym bardziej że działał on bez profesjonalnego pełnomocnika. Sąd Rejonowy dopuścił dowód m.in. z akt Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w A. Km [...] (k. 26 akt I C [...]) i na podstawie analizy akt egzekucyjnych Km [...] Sąd Rejonowy ustalił, że postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko powodowi za sygn. akt SP Km [...], zostało umorzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w A. w dniu 17 grudnia 2001 r. natomiast ponowne wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikowi nastąpiło w dniu 18 listopada 2005 r. (k. 68 akt I C [...]). Stosując jednak błędną wykładnię i niewłaściwie stosując art. 118 k.c., Sąd Rejonowy przyjął, iż złożenie przez [X.] kolejnego wniosku o wszczęcie egzekucji przerwało bieg 10-letniego terminu przedawnienia, w sytuacji gdy zastosowanie właściwej wykładni i właściwe zastosowanie art. 118 k.c. prowadzi do wniosku, iż złożenie kolejnego wniosku o wszczęcie egzekucji i wszczęcie egzekucji w dniu 18 listopada 2005 r. nastąpiło już po upływie terminu przedawnienia, a zatem bieg tego terminu nie mógł być już przerwany, a roszczenie wierzyciela było w dniu wystąpienia z powództwem o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w A. z dnia 27 czerwca 1999 r., w sprawie sygn. I

Co [...] przedawnione. Wobec powyższego zachodziła przesłanka określona w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., a oddalenie powództwa opozycyjnego dokonane zostało z naruszeniem art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

18. Sąd Najwyższy stwierdziwszy, iż doszło do naruszenia art. 118 k.c. oraz art. 840 k.p.c. musi dokonać oceny, czy naruszenie to miało charakter rażący, bowiem tylko rażące naruszenie prawa stanowi przesłankę z art. 89 § 1 pkt 2 u.SN. Zważywszy na ścisłe powiązanie zarzutu rażącego naruszenia art. 118 k.c. z zarzutem rażącego naruszenia art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., oceny charakteru naruszenia obu tych przepisów należy dokonać łącznie.

19. W orzecnictwie i literaturze wskazuje się, że przez „rażące” naruszenie prawa należy rozumieć naruszenie prawa na tyle wyraźne, że do jego ustalenia nie jest konieczne prowadzenie złożonych procesów intelektualnych (K. Szczucki, *Ustawa o Sądzie Najwyższym. Komentarz*, Warszawa 2018, art. 89, nb. 16). „Rażące” naruszenie prawa jest zwrotem ocennym, doświadczalnie niemierzalnym (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2019 r., II KK 74/18; z 13 stycznia 2021 r., I NSNc 51/20; wyrok z 15 grudnia 2021 r., I NSNc 64/21).

Do rażącego naruszenia prawa dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło w sposób oczywisty i bezsprzeczny wbrew treści normy prawnej, której wykładnia jednoznacznie pozwala przyjąć określony sposób rozwiązania sprawy, nie dając podstaw do zaakceptowania innych alternatywnych stanowisk (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2015 r., V KK 194/15; postanowienie z 30 czerwca 2021 r., I NSNc 61/20). Rażące naruszenie prawa zachodzi, gdy zaskarżony wyrok można uznać za niewątpliwie sprzeczny z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć, gdy był wynikiem rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (wyroki Sądu Najwyższego z 4 stycznia 2007 r., V CNP 132/06; z 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06; z 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05). Ocena tego, czy doszło do rażącego naruszenia prawa, jest uzależniona także od wagi naruszonej normy, tj. jej pozycji w hierarchii norm prawnych, stopnia (istotności) jej naruszenia i skutków naruszenia dla stron postępowania (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 17 czerwca 2020 r., I NSNc 44/19, z 3 czerwca 2020 r., I NSNc 46/19; z 17 czerwca 2020 r., I NSNc 47/19; z 13 stycznia 2021 r.,

I NSNc 51/20; z 13 stycznia 2021 r., I NSNc 51/20; z 15 grudnia 2021 r., I NSNc 64/21).

Na gruncie art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się, że naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie polega na błędnym przyjęciu lub zaprzeczeniu związku, jaki zachodzi między faktem ustalonym w procesie a normą prawną (zob. T. Ereciński, *Komentarz do art. 398³ Kodeksu postępowania cywilnego* [w:] T. Ereciński [red.], J. Gudowski, K. Weitz, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, tom III, Postępowanie rozpoznawcze*, LEX/el. 2016, pkt 15). Polega ono na błędnym podciągnięciu konkretnego stanu faktycznego pod hipotezę normy prawnej (błąd subsumcji), czyli mylnym zrozumieniu treści zastosowanego przepisu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z 20 listopada 2002 r., II CKN 1492/00; z 16 czerwca 2020 r., I NSNc 40/19; wyroki Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2019 r., I NSNc 7/19; z 17 grudnia 2020 r., I NSNc 9/20). Naruszenie prawa materialnego w tej formie polegać może także na niezastosowaniu określonej normy prawnej do konkretnego stanu faktycznego, pomimo istnienia podstaw do dokonania subsumcji (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 3 lipca 1997 r., I CKN 179/97). Wypracowane w doktrynie i orzecnictwie na gruncie art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. pojęcie naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie może być odniesione do naruszenia, o którym mowa w art. 89 § 1 pkt 2 ustawy o SN (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 17 grudnia 2020 r., I NSNc 9/20; z 15 grudnia 2021 r., I NSNc 64/21).

Okoliczności przedmiotowej sprawy nie pozostawiają wątpliwości, że naruszenie art. 118 k.c. miało charakter rażący, Sąd Rejonowy uznał bowiem, iż pomimo upływu ponad 3 lat od umorzenia postępowania egzekucyjnego roszczenie z umowy kredytu bankowego nie przedawniło się. W konsekwencji doszło do rażącego naruszenia art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., bowiem oddalenie powództwa opozycyjnego w sposób oczywisty i bezsprzeczny nastąpiło wbrew ustaleniom dokonany przez Sąd Rejonowy, które w sposób jednoznaczny wskazywały, iż doszło do przedawnienia roszczenia.

IV.

20. Sąd Najwyższy stwierdził zaistnienie przesłanki szczegółowej skargi nadzwyczajnej w postaci rażącego naruszenia art. 118 k.c. oraz art. 840 § 1 pkt 2

k.p.c. (art. 89 § 1 pkt 2 u.SN). Pozwala to przejść do dalszego etapu kontroli nadzwyczajnej w postaci zbadania, czy w wyniku wspomnianego naruszenia, można mówić o konieczności uchylecia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia celem zapewnienia poszanowania zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Należy przypomnieć, że jak zwraca się uwagę w orzecznictwie sądu Najwyższego, instytucja skargi Nadzwyczajnej powinna być wykorzystywana z daleko posuniętą ostrożnością i nie powinna być postrzegana jako kolejny nadzwyczajny środek zaskarżenia służący kontroli i ewentualnej korekcie wszelkich wadliwych orzeczeń. Jak wskazał Sąd Najwyższy, skarga nadzwyczajna jest „wentylem bezpieczeństwa”, środkiem absolutnie ekstraordynaryjnym, który winien być wnoszony przez uprawniony podmiot tylko we wskazanych w ustawie sytuacjach (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2020 r., I NSNc 41/19; postanowienie Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2021 r., I NSNc 61/20), kiedy skorygowanie prawomocnego orzeczenia w celu zapewnienia zgodności z zasadami konstytucyjnymi przy pomocy innych środków nadzwyczajnych nie jest już, bądź nigdy nie było, możliwe (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2021 r., I NSNc 199/21).

Dokonując oceny ziszczenia się przesłanki funkcjonalnej, czyli oceniając konieczność zapewnienia zgodności prawomocnych orzeczeń z zasadą wynikającą z art. 2 Konstytucji RP, kluczowe staje się ważenie konstytucyjnych wartości. Przemawia za tym nie tylko charakter zasady z art. 2 Konstytucji, której zachowanie jest oceniane nie tyle w dychotomicznych kategoriach naruszenia bądź nienaruszenia, ale przez ocenę stopnia jej realizacji w optymalizacyjnej konfrontacji z innymi zasadami. Przemawia za tym również fakt, że art. 89 § 1 *principium* u.SN nie mówi o przestrzeganiu lub nienaruszeniu wskazanej w nim normy, ale o konieczności zapewnienia zgodności z tą zasadą. Jest ona zatem nie tyle kryterium poprawności, co swoistym celem kontroli nadzwyczajnej. W wyniku rozpoznania skargi powinna zostać bowiem urzeczywistniona zgodność orzeczeń sądów powszechnych z art. 2 Konstytucji RP. Jednocześnie, z samej natury normy będącej zasadą wynika konieczność stosowania zasady proporcjonalności przy ocenie jej przestrzegania (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 25 listopada

2020 r., I NSNc 57/20; z 21 kwietnia 2021 r., I NSNc 89/20; wyrok z 15 grudnia 2021 r., I NSNc 64/21).

Zważywszy na specyfikę kontroli nadzwyczajnej, celem ostatniego jej etapu jest wykazanie, że natura i rozmiar nieprawidłowości popełnionych przy wydawaniu zaskarżonego orzeczenia usprawiedliwia odstępianie od – wynikającej skądinąd również z zasady państwa prawnego – ochrony przynależnej powadze rzeczy osądzonej poprzez zmianę lub uchylenie zaskarżonego wyroku. Co do zasady, art. 2 Konstytucji RP stoi na straży ostateczności i trwałości prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych, jednak niekiedy natura i ciężar popełnionych uchybień może nakazywać danie pierwszeństwa względem wynikającym z konieczności ochrony innych praw i wolności konstytucyjnych.

W obecnej sprawie ważeniu podlegają zatem, z jednej strony, ochrona stabilności prawomocnych orzeczeń sądowych, z drugiej zaś strony wzgląd na zasadę zaufania obywatela do państwa.

21. Uzasadniając złożoną skargę w zakresie przesłanki funkcjonalnej określonej w art. 89 § 1 *in principio* u.SN Prokurator Generalny przede wszystkim skupił się na przedstawieniu ogólnych wyjaśnień dotyczących samej zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Skarżący wskazał, że na treść tej zasady składa się szereg zasad, które wynikają z istoty i aksjologii demokratycznego państwa prawnego, w tym wyprowadzona została z niej zasada zaufania obywatela do państwa, z którą wiąże się konieczność zagwarantowania pewności, co do prawa i prawidłowości jego stosowania przez organy państwa. Ponadto zaznaczył, że państwo stosując odpowiednie instrumenty prawne na podstawie przepisów, ma obowiązek zapewniać przynajmniej minimalny poziom sprawiedliwości w strukturach społecznych, a wyroki sądowe powinny być sprawiedliwe, wydawane w oparciu o przepisy prawa, które jest stosowane i zinterpretowane w sposób prawidłowy, a finalnie winny odzwierciedlać zebrany i poprawnie oceniony materiał dowodowy (s. 11 uzasadnienia, k. 16).

Jak słusznie zauważył Skarżący, naruszenie prawa stwierdzone w ramach skargi nadzwyczajnej musi wykazywać większą wagę niż stabilność prawomocnego orzeczenia sądowego (s. 12 uzasadnienia, k. 17).

Nie ma jednak racji Skarżący, iż z sytuacją taką mamy do czynienia w niniejszej sprawie, bowiem funkcjonowanie w obrocie prawnym wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w A. z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie o sygn. akt I C [...] prowadzi do paradoksalnej sytuacji, w której przeciwko powodowi toczony jest postępowanie egzekucyjne, pomimo tego, iż roszczenie będące podstawą egzekucji przedawniło się (s. 12 uzasadnienia, k. 17).

Skarżący nie zauważył, że z przedstawionego przez niego stanu faktycznego w sposób niewątpliwy wynika, iż już po wydaniu zaskarżonego wyroku, a zatem tym bardziej po powstaniu tytułu egzekucyjnego zaistniało kolejne zdarzenie, nie objęte *res iudicata* zaskarżonego wyroku, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane. Jak wynika bowiem z informacji przedstawionych przez Skarżącego (a co znajduje potwierdzenie także w aktach komorniczych – k. 264 akt sygn. Km [...]), postanowieniem Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w A. z dnia 23 marca 2011 r. postępowanie egzekucyjne w sprawie Km [...] zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji, tj. na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. w to, iż termin przedawnienia, upłynął 24 marca 2014 r. Wszczęcie zatem na wniosek [X.] z dnia 17 stycznia 2017 r. przeciwko dłużnikom: T. R. i A. R. kolejnego postępowania egzekucyjnego na podstawie tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego nr [...] wydany 11 czerwca 1999 r. i opatrzonego klauzulą wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w A. z dnia 27 czerwca 1999 r. w sprawie I Co [...], nastąpiło już po upływie terminu przedawnienia liczonego od dnia umorzenia (w dniu 23 marca 2011 r.) postępowania egzekucyjnego w sprawie Km [...]. Bez znaczenia dla upływu terminu przedawnienia jeszcze przed dniem 17 stycznia 2017 r. tj. dniem wszczęcia aktualnie prowadzonego postępowania egzekucyjnego pozostaje też informacja przekazana przez pozwanego w odpowiedzi na skargę kasacyjną, iż w dniu 16 sierpnia 2013 r. zawarto porozumienie, w którego treści powód uznał swoją odpowiedzialność z powyższego tytułu wobec, pozwanego Banku (s. 15 odpowiedzi, k. 48), bowiem trzyletni okres liczony od dnia zawarcia tego porozumienia, niezależnie od tego czy w jego treści powód uznał roszczenie (co powinno stanowić przedmiot oceny w postępowaniu opozycyjnym), upłynął przed 17 stycznia 2017 r.

Wbrew zatem twierdzeniu Skarżącego funkcjonowanie w obrocie prawnym wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w A. z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie o sygn. akt I C [...] nie oznacza, iż pomimo przedawnienia roszczenie będącego podstawą egzekucji nie ma instrumentów prawnych innych niż skarga nadzwyczajna zaskarżająca ww. wyrok, które mogą doprowadzić do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego w dniu 11 czerwca 1999 r. przez [X.] opatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w A. z dnia 27 czerwca 1999 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I Co [...].

Wobec powyższego skoro istnieją inne instrumenty niż skarga nadzwyczajna, które pozwalają na przywrócenie stanu zgodnego z prawem, w postaci pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, to wniesienie skargi nadzwyczajnej nie jest „konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej”. Nie aktualizuje się zatem przesłanka ogólna. Stan zgodności z przywołaną zasadą, wyrażający się w pozbawieniu wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w A. z dnia 27 czerwca 1999 r., może być bowiem osiągnięty poprzez wniesienie powództwa przeciwegzekucyjnego z powołaniem zdarzenia mającego miejsce już po wydaniu zaskarżonego wyroku z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie sygn. I C [...] oddalającego powództwo powoda o pozbawienie wykonalności tego tytułu wykonawczego.

22. Na marginesie warto zwrócić uwagę, że prokurator na podstawie art. 7 k.p.c. może żądać wszczęcia postępowania w każdej sprawie, jeżeli według jego oceny wymaga tego ochrona praworządności, praw obywateli lub interesu społecznego. Z treści skargi nadzwyczajnej wynika, że przesłanki określone w art. 7 k.p.c. zaistniały, wobec czego nie tylko dłużnicy, ale także prokurator może wnieść powództwo przeciwegzekucyjne. Należy przy tym zwrócić uwagę, że o ile zaskarżony w skardze nadzwyczajnej wyrok z 23 grudnia 2009 r. wydany był z powództwa T. R., a zatem jego uchylenie odnosiłoby skutek wobec T. R., o tyle jak wskazał Prokurator Generalny postępowanie egzekucyjne wszczęte wnioskiem z dnia 17 stycznia 2017 r. prowadzone jest przeciwko T. R. i A. R., a zatem

powództwo przeciwegzekucyjne powinno być wniesione na rzecz obydwójga dłużników.

23. Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy, na podstawie art. 91 § 1 *in fine* u.SN. oddalił skargę nadzwyczajną.

Jednocześnie, na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN Sąd Najwyższy zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania wywołanego wniesieniem skargi nadzwyczajnej.

Wniosek pełnomocnika procesowego o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu ze skargi nadzwyczajnej oddalono, mając na względzie, że złożony przez pełnomocnika wniosek nie zawierał koniecznego oświadczenia, że koszty te nie zostały zapłacone w całości lub w części, wymaganego na podstawie § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tekst jedn.: Dz.U. 2019 , poz. 68; zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 października 1998 r., II CKN 687/98; z 23 lutego 2012 r., V CZ 133/11; z 18 lutego 2020 r., III CSK 253/19; z 19 kwietnia 2019 r., III CSK 277/18).

[as]